

Historie prvomájových oslav na Karvinsku

Pokud byste někdy listovali starými novinami, řekněme z dubna 1890, vašemu oku zřejmě neunikne množství článků, věnovaných připravovaným oslavám 1. máje, jež probíhaly v různých koutech západního světa.

Akce, která měla nesmírný mediální ohlas, byla organizována socialisticky smýšlejícím dělnictvem, jež chtělo na jeden den zastavit práci a tím ukázat, jak důležitou roli ve společnosti zastává. Dělnictvo při této příležitosti také formulovalo své požadavky, kterými bylo zlepšení ekonomických podmínek, zkrácení pracovní doby na osm hodin denně a volební právo.

V ostravsko-karvinském revíru se s přípravou na prvomájovou oslavu pojí do té doby nejmasovější stávká, již se v dubnu 1890 zúčastnilo na 30 000 horníků. Zastavení práce bylo průmyslníky a úřady chápáno jako trestný čin.

Tento přístup se postupně měnil a už krátce před rokem 1900 začala stále větší část společnosti dělnický svátek tolerovat. V prvních letech karvinští horníci docházeli na prvomájové manifestace většinou do Orlové. V roce 1910 se dějištěm oslav stal poprvé Fryštát. Meziválečné Československo 1. máj plně uznávalo, proto byl první květnový den v roce 1925 prohlášen státním svátkem.

V éře První republiky organizovala vlastní prvomájovou manifestaci každá politická strana, stavějící svůj program na ideologii socialismu. Na Karvinsku to v praxi probíhalo tak, že příslušníci sociální demokracie se sešli ve Fryštátě na Masarykově náměstí, zatímco fryštátský trh byl zpravidla vyhrazen komunistům. V sousedním městě Karviná se scházeli stoupenci křesťanského socialismu, a to v zahradě místního katolického domu.

Vlastní tábor lidu pořádali v Karvině také národní socialisté.

Čtenáře znalého regionální historie možná napadne, jak takové oslavy vypadaly s ohledem na etnickou skladbu obyvatel. První máj byl od svého počátku chápán jako svátek všech dělníků bez ohledu na jazyk a národnost, proto se také na jednotlivých manifestacích zpravidla vystřídali čeští, polští, případně i němečtí zástupci dané politické strany. Jedinou výjimkou byli národní socialisté, jejichž program byl (jak ostatně vyplývá z názvu) zaměřen na českou veřejnost.

Únorový převrat 1948 přinesl do prvomájových oslav důraz na jednotu. Slavili všichni. Dělníci i ředitelé zestátněných podniků. Zemědělci hospodařící na státním či družstevním statku. Slavili členové všech státem uznaných volnočasových organizací. Slavili zaměstnanci služeb, rovněž převedených pod hlavičku některého z centrálně vedených podniků. Mnozí si pamatují, že se jako žáci průvodu povinně účastnili. Specifikem uhelného regionu byla účast krojovaných horníků.

První máj přestal být protestní akcí dělnictva, které zde artikulovalo své požadavky. Na místo toho se stal velkolepou prezentací všech požitků, které komunistický režim dával svým věrným občanům. Ještě v padesátých letech byly dějištěm prvomájových oslav historická jádra měst. Hlavní tribuna ve Fryštátě byla postavena před znárodněným zámekem hraběcího rodu Larisch-Mönnichů. Budova v té době již sloužila městskému národnímu výboru. Vlastní oslavu měla městská část Karviná-Doly. Asi v polovině šedesátých [let](#) byl cíl prvomájových průvodů přesunut do prostranství nově postavených sídlišť, které byly kulisou pro demonstraci socialistického blahobytu. Tuto prostorovou změnu nezaznamenáváme pouze v Karvině, ale i v sousední Ostravě a Orlové. Dokonalou dekorací prvomájových průvodů bylo „hornické“ město Havířov.

Agáta Kravčíková, Státní okresní archiv Karviná

Zdroj: Karvinský a havířovský deník.cz, web 1. 5. 2019

https://karvinsky.denik.cz/zpravy_region/historie-prvomajovych-oslav-v-karvine-20190501.html